

La voz de su amo

HISTORIA DE L'ANAGRAMA “ LA VOZ DE SU AMO ”

Un gos escoltant la música d'un gramòfon ha esdevingut un dels anagrames més famosos de la història dels enregistraments musicals. La simpàtica imatge impresa en els discos de diferents marques comercials ha donat la volta al món. Esdevingué la imatge de les diverses filials discogràfiques sorgides de la fusió de la poderosa “**Victor Talking Machine**” i del grup “**Berliner's**”. La primera és la més potent fàbrica de “màquines parlantes” i la segona és la posseïdora, quasi en exclusiva, de la patent de gravació sobre disc. La conjunció d'ambdues empreses comportarà un dels negocis més grans dels inicis del segle XX: la discografia.

A casa nostra, aquest anagrama, va promocionar els discos “Gramòfono” i va donar el nom a acreditats “Gramòfonos”, agulles, estoigs i demés accessoris musicals. Va estar al mercat des de 1.901 fins a 1.967 quan el melòman goset anomenat “Nipper” es jubila. El seu darrer “amo” també va ser anglès i de bona família, la firma discogràfica “EMI” (Elèctric Musical Indústria). El cèlebre Nipper descansa en pau al C/ Clarence on ara hi ha el banc Lloids. A l'entrada del banc hi ha una placa a la paret.

Encara no he pogut esbrinar si aquest anagrama va tenir imitadors o si ell va ser una còpia, una adaptació. Es coneixen dos casos que tenen una certa relació.

Una nena escoltant una “màquina parlante”. La imatge és d'una criatura amb el cap ple de rínxols i col·locada perpendicular a la trompa de ressonància. L'altra és un gat d'angora amb la mateixa postura que la nena, es a dir frontal. De moment no hi ha constància que cap dels dos anagrames arribessin a popularitzar-se.

Retornant al tema del goset puc dir que aquest animaló va existir de veritat i que, a més, tingué una vida bastant singular. En primer lloc es tracta d'un gos de la raça “Fox Terrier”; però no és un pura sang. Va néixer a Bristol (Anglaterra) el 1.884 i va morir a Liverpool el 1.895, es a dir, va viure 11 anys.

Les seves afeccions principals eren caçar rates, jugar amb els faisans del parc Richmond i pinçar, per darrera, els pantalons dels coneguts. Aquesta estranya afecció li condiciona a el seu primer nom: “Pinza”

El seu primer amo era un indigent de Bristol anomenat Barraud que morí el 1.887. Heus ací que la “Pinza” es queda orfe en plena joventut, quan encara estava a la flor de la vida i poc podia imaginar-se el destí que l'esperava en el camp de la publicitat.

Francis, el germà petit de'n Barraud, que era pintor, es fa càrrec de “Pinza”. Sembla ser que, a més de coartar-li la llibertat de viure al carrer, fet que minvarà molt el seu nivell de vida, li canvia el nom. Tampoc és segur que en Francis sabés el primitiu nom de “Pinza”. La realitat és que, a partir d'aquest moment, atindrà al nom de “Nipper”, viurà a Liverpool i conviurà amb a un pintor. Per sort o per desgràcia, això mai se sabrà, ha deixat de ser un gos indigent per convertir-se en un animaló domèstic, musicalment culte i amb drets i deures. Es un canvi radical.

Francis tenia un fonògraf i, quan sonava la música, en “Nipper”, una mica tafaer, intentava esbrinar d'on sortia el so, tot movent el cap i les orelles. Fins i tot alguna vegada havia arribat a l'extrem de fer la competència als cantants del fonògraf. Però udolava tant malament que irritava al seu amo. Tot i això sembla ser que van conviure, més o menys en pau, durant 8 anys.

La imatge de'n Nipper intentant saber d'on venia el so, quedà tan gravada a la ment de'n Francis que, tres anys després de la mort de l'animaló de companyia, el va immortalitzar pintant-lo en un quadre. El quadre era Nipper escoltant la música d'un fonògraf i es titulava “**His Masters Voice**”.

Intenta, sense èxit, exposar el quadre a “l'Acadèmia Real Anglesa”. Tot seguit l'ofereix, sense èxit, a diferents cases de fonògrafs fins arribar a “**Edison Bell Company**”, la firma més important del moment. El responsable de torn en veure'l exclama, en to paternalista i més aviat despectiu: “**bah.. home de Déu! ... si els gossos no escolten els fonògrafs**”. Malgrat aquesta actitud, es digna fer-li una observació: que el quadre milloraria si la trompa de ressonància fos daurada en lloc de negra i ja no mostrà cap altre interès pel quadre.

Convençut de l'observació que li han fet, visita una botiga de “Gramophone” amb la intenció de manllevar la trompa més estètica per pintar-la al quadre.

L'encarregat de la botiga, en Barry Owen li pregunta si el quadre està en venda i si podria fer-hi uns petits retocs. Es tractava de substituir el dibuix d'un fonògraf pel d'un gramòfon fabricat per “Victor Talking Machine”.

El 15 de setembre de 1.899 Francis Barraud va rebre una carta de “Gramophone” que li feia una oferta formal pel quadre. L'oferta era de 50 lliures pel quadre i altres 50 lliures pel “copyright total”. Va acceptar l'oferta sense pensar-s'ho dues vegades.

Feta l'esmena de la pintura del quadre el 4 d'octubre de 1.899 es firma el contracte entre un representant de Gramophone de Londres i Francis Barraud. El quadre va ser registrat als E.U. amb el N.º. 34.890. L'original avui es propietat de “EMI” i, si es mira a contra llum, encara es pot apreciar la correcció del dibuix.

Aquest quadre fou presentat en societat el 1.900. Mentre a Amèrica ja es fa servir la imatge, es a partir de 1.904 quan, a més, hi consta també “**His Masters Voice**” i “**Trade Mark**”. Hi ha etiquetes de discos que ho acrediten.

Un gos escoltant el so d'un gramòfon ha set, des de 1.900, l'anagrama de les discogràfiques americanes de la cadena **Berliner's** com: **CONCERT – RECORD / GRAM-O-PHONE - RECORD / VICTOR- RECORD / HIS MASTERS VOICE** i d'altres sucursals del Canadà. Mentre l'anagrama dels primers discs europeus (Berliner'S i Gramophone) es un angelet assegut amb una ploma a la mà i preparat per plasmar la inspiració.

Explicada la imatge del gos escoltant la veu d'un gramòfon i el títol del quadre, és de justícia fer algun comentari del gramòfon escollit. El gramòfon seleccionat era el millor i més modern aparell del mercat en aquell moment. Naturalment era de la firma "**Victor Talking Machine**". La trompa tenia un disseny revolucionari i funcional i també era l'única màquina del mercat capaç d'acumular energia per fer girar el plat durant uns quatre minuts. Mtr. Jonson en fou l'inventor

Però qui són realment els nous amos del quadre?

Fins ara he parlat de dos multinacionals: L'anglesa "**The Gramophone Company**" amb seu a Londres i l'americana "**Victor Talking Machine**" amb seu a Camden, Nueva Jersey. La primera tenia una filial que, a més de premsar discs, construïa màquines d'escriure, un aparell amb molt de futur. La firma en qüestió es deia: "**Gramophone and Typewrit Limited.**" Una sucursal francesa, la "**Disque Pour Gramophone**" va gravar les primeres sardanes l'any 1.905. que foren: "**Visca la veu del poble**" d'Antoni Agramont i "**La pubilla ampurdanesa**" de'n Josep Serra interpretades per la cobla "Ampurdanesa la Principal de la Bisbal"

El segon amo, la "**Victor Talking Machine**", era una empresa associada al clan **Berliner's** i la millor indústria de "màquines parlantes" del món. En Berliner, enginyer industrial, tècnic de telefònica, inventor del micròfon. del disc i del gramòfon (paraula patentada per ell), no trobava la solució adient per fer girar el plat del gramòfon. Calia donar voltes a una maneta mentre girava el plat i tampoc estava resolt el control de la velocitat angular.

Aquest tema l'estudia i resolt satisfactòriament en Mtr. Jonson propietari de la firma "**Universal Talking Machine**" que presenta l'invent a Emili Berliner. Ambdós pacten crear una associació i, a partir d'aquell moment, opten pel nom "**Victor Talking Machine**" i fabricarà totes les màquines de la marca "Gramophone, Gramòfon i filials.

El gran invent fou una molla en forma d'espiral que girant una maneta es comprimeix acumulant energia. Un sistema que s'emprava també pels juguets fins l'arribada de les piles elèctriques. Amb l'ajut de volants de inèrcia arriba a regular la velocitat radial. Sens dubte fou un gran invent.

Els primers anys de l'anagrama.

L'anagrama en qüestió té dos reclams publicitaris: La imatge aparent, un gos escoltant el so d'un gramòfon i el títol del quadre: "His Masters Voice". Fins a 1.908 no s'autoritza a Europa l'ús de l'anagrama complet "His Masters Voice". Fou la discogràfica anglo-americana "**Victor-Records**", i la mateixa que l'any 1.908 farà, entre d'altres, una la primera reedició de la "Santa Espina. Son gravacions de una gran qualitat i el seu preu es de 0.85 lliures esterlines.

El 1.914 esclata la primera guerra mundial, la "Gramophone" francesa ha deixat la seva sucursal de Barcelona que ha passat a dependre directament de la central anglesa i comença a fabricar els seus propis discos. Surten al mercat els famosos "**Disco gramofono**" on tampoc hi figura la paraula "La voz de su Amo." No serà fins a 1.923 que la discogràfica estrena la nova sèrie de número de catàleg "AE-////". Es doncs, a partir d'aquesta data, quan hi figurarà l'anagrama complet: Imatge més títol del quadre, "La Voz de su Amo". En algun cas aïllat hi consta "La Voz de su Maestro" una traducció literal de la francesa: "La Voix de son Maître". En aquesta època es graven multitud de sardanes i no poca música tradicional catalana. Aquesta discogràfica catalana enregistrarà la majoria de gravacions de les cobles: La Principal de Peralada, la Principal de la Bisbal i Cobla Barcelona. La cobla "Els Montgrins" sempre fou fidel a la discogràfica "Odeon".

Serà a partir de 1.929 quan es fusionen les discogràfiques Gramòfon i Odeon quan es premsaran els discs amb el nom de "**La Voz de su Amo**". La discogràfica resultant d'aquesta fusió s'anomenarà "Gramòfon Odeon S.A.E." i poc a poc deixarà de banda els disc "gramòfon". "**La Voz de su Amo**" en farà múltiples reedicions.

En aquest canvi va influir-hi, i molt, la mort del magnat de la música gravada, l'Emili Berliner. Es lògic suposar la gran complexitat del llegat i hereus del Berliner. La primera mesura de prudència fou reagrupar totes les seves empreses i així trobem la fusió immediata de Gramofono i Odeon en la nova "Gramofono Odeon S.A.E."

El proper any, (1.930) la marca "Regal", filial de l'anglesa "Colúmbia" s'integrarà al grup "Gramofono Odeon S.A.E.) Ho demostra l'existència de discs "Regal" premsats a Barcelona per "Gramòfon Odeon SAE".

En una segona reagrupació a causa de la mort de Berliner i la crisi econòmica persistent encara el 1.931 es fusionen la Gramofono Odeon S.A.E. amb les sòcies angleses també del clan Berliner: "Colúmbia", "The Gramophone Company" i la francesa "Pathè Frères". Podríem afirmar que pràcticament ja s'han fusionat la totalitat d'empreses del clan Berliner i que d'aquesta fusió en sortirà la poderosa "**E.M.I.**" (Electric Musical Industrie) que eredarà el quadre i el famós anagrama de "**La Voz de su Amo**", jubillant-lo el 1,967 a l'edat de 67 anys.

A les acaballes de la seva història, una prestigiosa marca francesa, la "Marconi-Pathé", encara li farà una oferta per promocionar l'invent del segle: la televisió. Per naps o per cols sembla que la cosa no funcionarà. Era un "Niper" tot blanc, modern i escoltant un famós actor de cinema que es mostrava somrient per la pantalla del televisor.

Un altre intent mediàtic dels seus amos fou promocionar, també a França, la imatge de Nipper i la seva família, la “senyora” Nipper i els seus tres fills. No sé l’èxit que tingué a França; però a Catalunya ben poc. Diuen que “Las segundas partes nunca fueron buenas”

Adéu “Nipper”!. Espero que em perdonis per haver desenterrat la teva història i haver-la publicat. No em mou cap interès lucratiu si no cultural. Senzillament als tafaners ens agrada recercar i ressuscitar històries importants com la teva. La ment humana és oblidadissa per naturalesa. Què hi farem!

Ens has fet companyia durant molts anys i els nostres avantpassats ballaren qui-sap-les sardanes al teu so. Em consta. Nosaltres gaudirem escoltat la teva música – millor dit- la del teu “Amo” i com a homenatge i agraïment t’he dedicat aquest senzill i a la vegada entranyable article referent a la teva apassionant i desconeguda història.

Antoni Torrent
President de Fonovilassar78